[2020] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਤੇਜ ਬਹਾਦੁਰ

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ (2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2100)

24 ਨਵੰਬਰ, 2020

[ਸ. ਏ. ਬੋਬਡੇ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਏ.ਐੱਸ. ਬੋਪੰਨਾ ਅਤੇ ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਾਮਣੀਅਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951-ss.9(2), 33, 79, 81, 83, 86 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਰਾਣਸੀ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ 17ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ। : 5.81 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਾਰਾਣਸੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵੋਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਬੀਐਸਐਫ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਉਸਨੇ ਦੋ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ 33(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਾਰਾਣਸੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ.81 ਆਰ/ ਡਬਲਯੂ ਧਾਰਾ.86(1) ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। VI, ਆਰ. 16, ਜਾਂ. VII, ਆਰ.11.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰਟ

ਆਯੋਜਤ: 1.1 ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 81 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ (ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟਰ ਜਾਂ (ਬੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਇਲੈਕਟਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਸ ਚੋਣ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਵਾਰਾਣਸੀ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਲਈ ਚੋਣ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਾਰਾਣਸੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵੋਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਭਿਵਾਨੀ, ਮਹਿੰਦਰਗੜ੍ਹ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਯੋਗ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 (ਬੀ) ਵਿੱਚ 'ਉਮੀਦਵਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਮਈ 2019 ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਾਰਾਣਸੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 19.4.2017 ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੋ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ, ਇੱਕ 24.4.2019 ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੂਜੀ 29.4.2019 ਨੂੰ। ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵੈਧ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਲਈ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33(3) ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ"। ਕਾਨੂੰਨ ਖੁਦ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 33(3) ਦੀ ਲੋੜ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ 'ਡਿਮਡ' ਸ਼ਬਦ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲਪ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਰਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਰਸ 7, 16, 17, 19 ਅਤੇ 20][558- ਡੀ-ਈ; 561-ਸੀ-ਈ; ਐੱਫ-ਐੱਚ; 562-ਏ-ਸੀ]

1.2 ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਲਈ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੌਤਿਕ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਹੋਰ ਨਹੀਂ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 81 ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 22, 25 ਅਤੇ 26] [563- ਜੀ-ਐੱਚ;564-ਜੀ-ਐੱਚ; 565-ਏ-ਬੀ]

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਠਾਨੀਆ ਬਨਾਮ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜਰਿਆਲ 2017 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 345 [2017] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 915; ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅੰ. (1984) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 390: [1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 6; ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਨੀਲਮ ਸੰਜੀਵਾ ਰੈਡੀ (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 500: [1978] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1; ਮਿਥਿਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਲਈ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1993) ਸਮਰਥਨ 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 386 [1992] 1 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 651; ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਅਤੇ ਅੰ. ਬਨਾਮ ਕੇ.ਆਰ. ਨਾਰਾਇਣਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. (1998) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 56: [1997] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 317; ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਡਾ.ਏ.ਪੀ.ਜੇ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2003) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 609: [2002] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 13; ਬੋਲਿਨ ਚੇਤੀਆ ਬਨਾਮ ਜੋਗਾਦੀਸ਼ ਭੂਯਾਨ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2005) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 81:[2005] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 692; ਟੀ. ਅਰਿਵੰਦਮ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਵੀ. ਸਤਿਆਪਾਲ (1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 467:[1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 742-ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2017] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 915	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	5 ਲਈ
[1984] 2 ਐਸਸੀਆਰ 6	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	21 ਲਈ
[1978] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	23 ਲਈ
[1992] 1 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 651	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	23 ਲਈ
[1997] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 317	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	23 ਲਈ
[2002] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 13	'ਤੇਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	23 ਲਈ
[2005] 2 ਐਸਸੀਆਰ 692	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	24 ਲਈ
[1978] 1 ਐਸਸੀਆਰ 742	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	25 ਲਈ

ਤੇਜ ਬਹਾਦੁਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2100।

2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 17 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 06.12.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਹਰੀਸ਼ ਐਨ.ਸਾਲਵੇ, ਸਤਪਾਲ ਜੈਨ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਠਾਕਰੇ, ਰੁਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਯਾਦਵ, ਸੰਜੀਵ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਕੁ. ਆਸਥਾ ਮਹਿਤਾ, ਧੀਰਜ ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਐਸ.ਏ. ਬੋਬਡੇ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ

1. ਇਹ ਅਪੀਲ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 17 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 16 ਅਤੇ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ 'ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.') ਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਮਈ 2019 ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ 77ਵੇਂ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ (ਵਾਰਾਨਸੀ) ਤੋਂ 17ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਚੋਣ।

2. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਹ ਕਿ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਅਬਜ਼ਰਵਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਵਾਰਾਣਸੀ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੋਟਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਚੋਣਕਾਰ ਸੀ।

4. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

5. ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। (ਵੀਡੀਓ: ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਠਾਣੀਆ ਬਨਾਮ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜਰਿਆਲ, (2017) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 345)।

6. ਵਾਰਾਣਸੀ ਹਲਕੇ ਲਈ, ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਭਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ 29.04.2019 ਸੀ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ 30.4.2019 ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 19.4.2017 ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ 24.4.2019 ਅਤੇ 29.4.2019 ਨੂੰ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਰਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਵੈਧ ਮੰਨੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਨਾਲ ਬੇਵਫਾਈ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 9(2)[1] ਅਤੇ ਧਾਰਾ 33(3)[2] ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

8. 8. ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਫਾਰਮ 2ਏ ਦੇ ਭਾਗ IIIਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੌਰਾਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 24.4.2019 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 'ਹਾਂ' ਕਿਹਾ ਅਤੇ

---

[1]ਐੱਸ.. 9(2): ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੈ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ;
ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।
[2]ਐੱਸ.. 33(3): ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ (ਸੈਕਸ਼ਨ 9) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬੀਤਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਲਈ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 19.4.2017 ਦੱਸੀ। 29.4.2019 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ 'ਨਹੀਂ' ਕਿਹਾ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ 30.4.2019 ਨੂੰ ਦੋ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਨੋਟਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 33 (3) ਤਹਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਨੋਟਿਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਭਾਵ 01.05.2019 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ 30.5.2019 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਈਮੇਲ ਵੀ ਲਿਖ ਕੇ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮੰਗਿਆ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 01.05.2019 ਨੂੰ 11:00 ਵਜੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹਾਂ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।

10. ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ 01.05.2019 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ,

---

[3]ਐੱਸ.36(5): ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਧਾਰਾ 30 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੰਗੇ ਜਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਘਨ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਪਵੇ। ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ [ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ] ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਆਧਾਰ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

12. ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਆਫ਼ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਹੈ: -

"...ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਦਫ਼ਤਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 30.04.2019 ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ/ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ..."

13. ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਐਨ. ਸਾਲਵੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਨੂੰ "ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਮੰਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਭਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ 30.04.2019 ਦੀ ਸਹੁੰ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 01.05.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ 33 (3) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਸੌਂਪੀ ਹੈ।

15. ਅਪੀਲ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਵਧੀ ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ।

16. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ (ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟਰ ਜਾਂ (ਬੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਇਲੈਕਟਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਸ ਚੋਣ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਵਾਰਾਣਸੀ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਲਈ ਚੋਣ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਾਰਾਣਸੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵੋਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਭਿਵਾਨੀ, ਮਹਿੰਦਰਗੜ੍ਹ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਯੋਗ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

17. 'ਉਮੀਦਵਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਵਾਰਾਣਸੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19. ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਕਤ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵੈਧ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਲਈ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33(3) ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ"।

---

[4]ਐੱਸ. 79(ਬੀ) 'ਉਮੀਦਵਾਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧੀਵਤ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਕਾਨੂੰਨ ਖੁਦ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

20. ਧਾਰਾ 33(3) ਦੀ ਲੋੜ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ. ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ 'ਡਿਮਡ' ਸ਼ਬਦ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲਪ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਰਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 33 (3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਬੇਤੁਕਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

21. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰੋ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ., (1984) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 390 ਸਮੇਤ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। . ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ: ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 13(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: -

"**11** " .....ਪਰ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਬੀ (1) (ਏ) ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਅਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਹਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੇਵਲ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਧਾਰਾ 5-ਬੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਯਾਨੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਸ ਗਾਹਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਇਲੈਕਟਰ' ਸੀ।

12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 'ਵਿਵਸਥਿਤ' ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਬੀ (1)(ਏ) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਸ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਦਸ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਿੰਡਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਨਾਲੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33(3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।

22. ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਲਈ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਰਮਾਣ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਵੋਟਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏਗਾ।

23. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥ। ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। [ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਨੀਲਮ ਸੰਜੀਵਾ ਰੈੱਡੀ, (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 500; ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ); ਮਿਥਿਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਲਈ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1993) ਸਮਰਥਨ 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 386; ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਾ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਆਰ. ਨਰਾਇਣਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਾ (1998) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 56; ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਏ.ਪੀ.ਜੇ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (2003) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 609]।

24. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਅਪੀਲ ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਿਸਯੋਗ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੋਲਿਨ ਚੇਤੀਆ ਬਨਾਮ ਜੋਗਾਦੀਸ਼ ਭੂਯਾਨ ਐਂਡ ਆਰ.ਐਸ., (2005) ਵਿੱਚ 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 81, ਆਰ.ਸੀ. ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਲਾਹੋਟੀ ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ:-

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਮੇਤ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੇਵਲ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਇੰਨੀ ਬੇਕਾਰ ਹੈ, ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਿਸਯੋਗ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਵਿਅਰਥਤਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

25. ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਲੇ ਬਿਆਨ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਟੀ. ਅਰਿਵੰਦਮ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਵੀ. ਸਤਿਆਪਾਲ (1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 467 ਵਿੱਚ, ਵੀ.ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਜੇ., ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ - ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ - ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਵਾਲਾ, ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਹੀਣ ਹੈ, ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਬੁੱਡ ਵਿੱਚ ਨਿਚੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

26. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 81 ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

27. ਇਸਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ **ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।**

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

PALLAV THAKUR ADVOCATE